

ARCHEOLOGIENOTA
Verkaveling Merksplas — Scarphoutdreef

DEEL II : PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ATELIER ILSE ROOVERS
ARCHEOLOGISCHE STUDIES
RAPPORT 1

ARCHEOLOGIENOTA

Verkaveling Merksplas — Scarphoutdreef

DEEL II — PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Ilse Roovers

Onze-Lieve-Vrouw-Waver
2020

Atelier Ilse Roovers

Bergstraat 39

2861 Onze-Lieve-Vrouw-Waver

0495 / 88 72 88

© Atelier Ilse Roovers, Archeologische studies, 2020, 1.

Illustratie voorblad: Fragment van een 17de eeuwse kaart van het hertogdom Brabant door M. F. van Langren

Wettelijk depot: D/2020/14.897/01

Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve mij de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken. Deze uitgave mag niet zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt. Gegevens worden niet gedeeld met derden zonder uitdrukkelijke toestemming van de opdrachtgevers of initiatiefnemers.

Atelier Ilse Roovers aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudstafel

DEEL II : PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

DEEL II : PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	4
1 INLEIDING	5
1.1 Administratieve fiche	5
1.2 Aanleiding vooronderzoek	6
1.3 Impact van de geplande werken	7
2 RESULTATEN VAN HET VOORONDERZOEK.....	9
3 ADVIES VOOR HET VERVOLGONDERZOEK.....	10
Bepalingen inzake toevalsvondsten	11
4 LIJST VAN FIGUREN.....	12

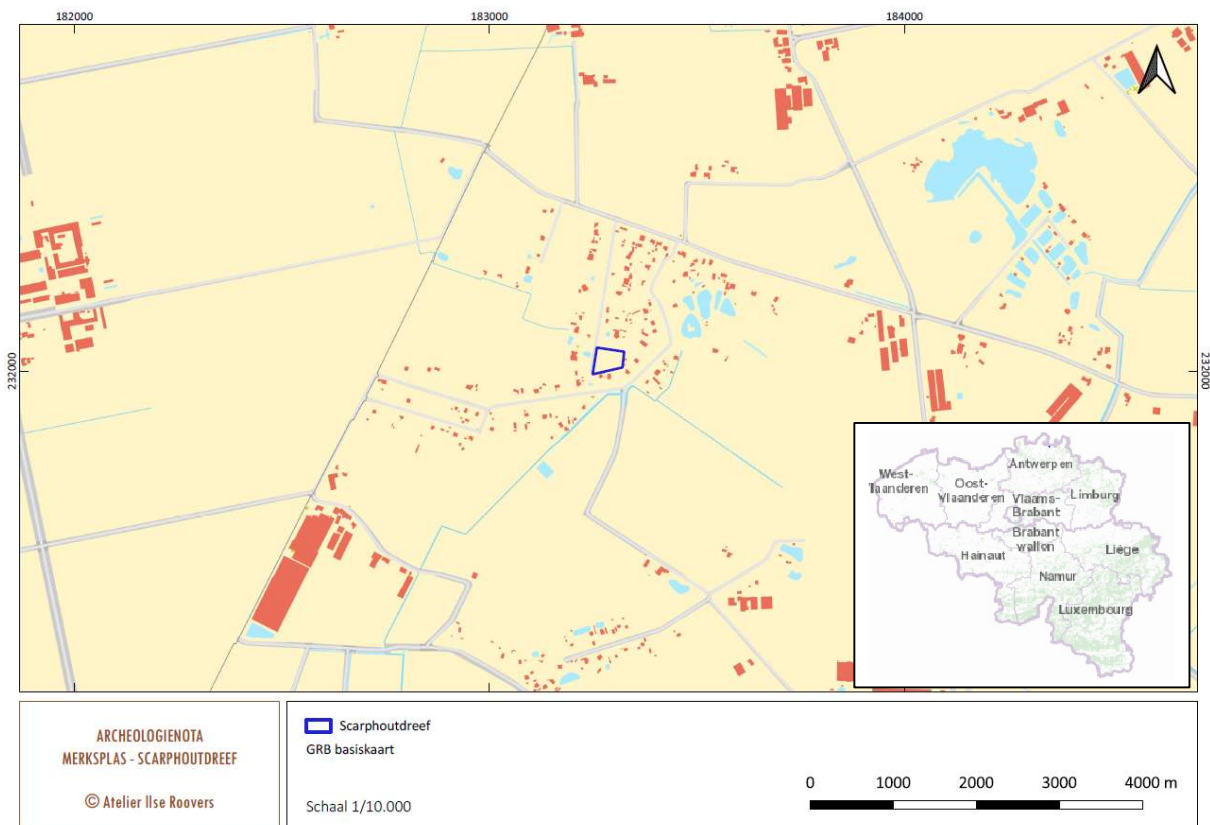
1 INLEIDING

1.1 Administratieve fiche

Opdrachtgever	Jozef Verheyen en Marleen Van der Auwera	
Project	Merksplas - Scarphoudreef	
Projectcode	2020C253	
Geplande ingreep	Bouw van twee openlucht recreatieve verblijven	
Wetgeving	De wetgeving met betrekking tot de archeologie: het onroerend erfgoed decreet van 12 juli 2013 en het onroerend erfgoed besluit van 16 mei 2014, die voor archeologie in werking traden op 1 juni 2016, gewijzigd op 18 juli 2017 en met terugwerkende kracht toepasbaar vanaf 1 juni 2017.	
Gemeente	Merksplas	
Provincie	Antwerpen	
Arrondissement	Turnhout	
Kadastrale gegevens	Merksplas, Sectie H, perceel 9 S 4	
Capakey	13023H0009/00S004	
Bounding Box	X	Y
	183.259,28m	232.056,61m
	183.324,91m	232.046,68m
	183.249,00m	231.992,19m
	183.248,90 m	231.992,19m
Autorisatie	Ilse Roovers, OE/ERK/Archeoloog/2019/00032	
Auteur	Ilse Roovers	
Onderzoekstermijn	Maart 2020	
Trefwoorden	Archeologienota, Merksplas, Noorderkempen	

1.2 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het terrein Scarpvoudreef te Merksplas. De initiatiefnemer plant hier de bouw van twee openlucht recreatieve verblijven. Het te verkavelen gebied is gelegen aan de Scarpvoudreef te Merksplas (Figuur 1 en Figuur 2) en omvat het kadastraal perceel sectie H, 9/S/4 met een totale oppervlakte van 3.719m². Het kadastraal perceel sectie H 9/S/4 met een oppervlakte van 3.719m² zal hiertoe worden verdeeld in twee loten van 1808m² en 1911m².

Figuur 1: Het plangebied Merksplas-Scarpvoudreef op het Grootchalig Referentie Bestand, aangemaakt op schaal 1/1.000 (bron: geopunt.be)

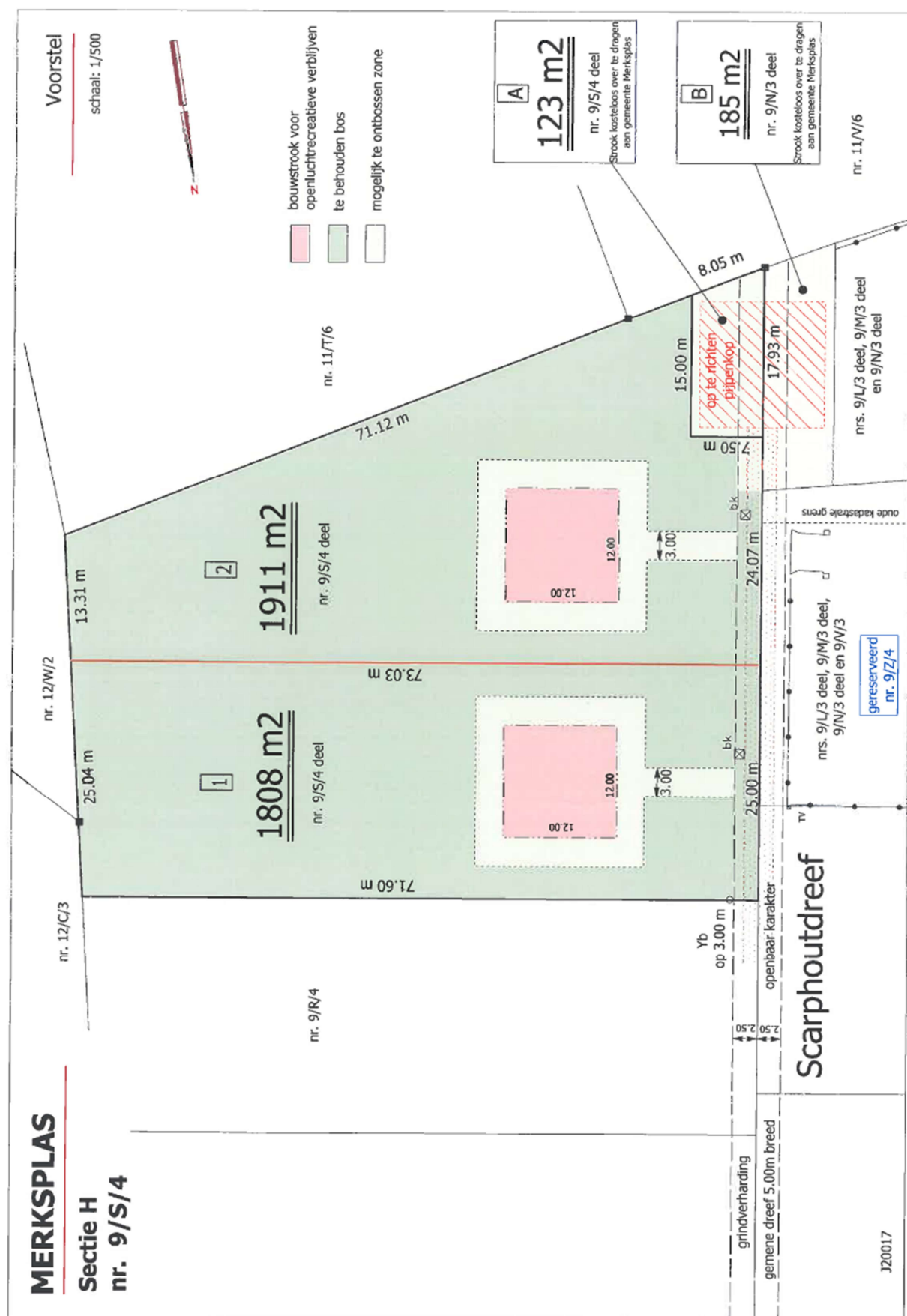
1.3 Impact van de geplande werken

Het perceel met een oppervlakte van 3.719m² zal worden verdeeld in twee loten van 1808m² en 1911m². In beide loten is de bouw van een recreatief verblijf gepland van 144m² met oprit van 30m². De opritten zullen aansluiten op de Scarphoutdreef.

Het terrein is momenteel bebost en ligt in een zone waar een ontbossingsverbod geldt. Er wordt enkel een kapvergunning aangevraagd voor het rooien van de bomen in de zones waar de verblijven en de opritten worden gepland. In beide zones komt een verblijf van 12 x 12m² en een oprit van 30m². In totaal wordt een zone van 350m² ontbost. Op de rest van het terrein blijft het bos dus behouden en blijft het terrein gevrijwaard van bodemingrepen.

De locatie van de verblijven is gekend. De diepte van de verstoringen is thans nog niet gekend maar er wordt standaard rekening gehouden met een minimumverstoring van -0,80 m voor de aanleg van de funderingen. Er worden geen kelders of garages voorzien.

We besluiten dat 10% van het plangebied zal verstoord worden door de uitvoering van de geplande verkaveling. Op de overige 90% van het terrein worden geen bodemingrepen uitgevoerd. Er geldt een kapverbod.

Figuur 2: Overzichtsplan van de verkaveling Merksplas – Scarphoutdreef op schaal 1/500 (bron: Geolandmeters).

2 RESULTATEN VAN HET VOORONDERZOEK

Op de volgende onderzoeksvragen werd tijdens het bureauonderzoek een antwoord geformuleerd:

- Welke gegevens bieden de gekende bronnen over archeologie en cultuurhistorie m.b.t. het plangebied?
- Hoe evolueerde het landschap? Is er een evolutie in het grondgebruik ter hoogte van het projectgebied?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief? Wat zijn de gekende verstoringen?
- Is verder aanvullend vooronderzoek noodzakelijk?

De resultaten van het bureauonderzoek worden besproken in deel I, Hoofdstuk 4. Synthese, 4.1. Conclusies uit de bureaustudie en waardebeoordeling op p. 31.

3 ADVIES VOOR HET VERVOLGONDERZOEK

In het programma van maatregelen word een gemotiveerd advies geformuleerd over het al dan niet nemen van maatregelen in functie van het archeologisch erfgoed bij bodemingrepen.

Op basis van de bureaustudie is het mogelijk om voor het plangebied Merksplas-Scarphoutdreef een gemotiveerd advies te formuleren of er al dan niet verder archeologisch vooronderzoek moet uitgevoerd worden:

- Verdergezet archeologisch onderzoek naar de steentijdartefactensites is niet nodig omdat de aanwezige podzolbodem verploegd is waarbij de B-horizont niet meer intact is. Pas recent, tussen 1939 en 1952, is het terrein in cultuur gebracht door bosbouw. Het is momenteel een dichte bebost perceel met grote naaldbomen en verspreide loofbomen. Van Gils en De Bie wijzen erop dat bosbouw leidt tot aantasting van het fragiele steentijd patrimonium¹.
- Verdergezet archeologisch onderzoek naar sporensites vanaf het neolithicum is eveneens niet nodig omdat:
 - (1) uit de bureaustudie blijkt dat er een lage verwachting is op sporensites, en
 - (2) de zones die verstoord gaan worden te klein zijn om bij vervolgonderzoek kenniswinst te kunnen behalen. De impact van de geplande verkaveling op de bodem bedraagt slechts 10% van het plangebied. 90 % blijft onaangeroerd waardoor een site -indien aanwezig- *in situ* bewaard blijft. Omdat er verder geen bodemverstoring ingrepen zijn gepland en er een kapverbod op het bos geldt, is de oppervlakte die verstoord zal worden zo klein, dat vanuit een kosten-batenanalyse verder onderzoek niet te verantwoorden is.

Omdat de kans zeer klein is om sporen aan te treffen die een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de archeologische en historische kennis van een eventuele site adviseren we om het projectgebied vrij te stellen van verder archeologisch onderzoek.

De Code van Goede Praktijk² bepaalt dat:

“indien de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten uit de inschatting van de archeologische waarde van het onderzochte gebied aantoont dat:

1° met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;

2° de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;

3° verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst.

Voor de geplande verkavelingsaanvraag en de geplande bouw van de openlucht recreatieve verblijven is vanwege de beperkte te verstoring oppervlakte dan ook geen programma van maatregelen opgesteld.

¹ Van Gils & De Bie 2006, p. 1.

² Code van Goede Praktijk, p. 50.

Bepalingen inzake toevalsvondsten

Indien tijdens de uitvoeringswerken toevalsvondsten worden gedaan, is de melding ervan wettelijk verplicht volgens artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

De vondst moet binnen de drie dagen gemeld worden bij het agentschap onroerend erfgoed. De vondst en haar vindplaats moet beschermt worden tot tien dagen na het vinden. Het agentschap komt zo snel mogelijk ter plaatse om de vondst te onderzoeken. Op basis van dat onderzoek kan de termijn van tien dagen verlengd of ingekort worden. Dit onderzoek wordt gefinancierd door de Vlaamse overheid.

Er worden verder geen afwijkingen voorzien ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.

4 LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Het plangebied Merksplas-Scarphoutdreef op het Grootchalig Referentie Bestand, aangemaakt op schaal 1/1.000 (bron: geopunt.be)

Figuur 2: Overzichtsplan van de verkaveling Merksplas – Scarphoutdreef op schaal 1/500 (bron: Geolandmeters).

ATELIER ILSE ROOVERS
ARCHEOLOGISCHE STUDIES
RAPPORT 1